

de blive anvendte. Der opstaaer nu idelig saakaldte Folkehøjskoler trindt omkring i Landet, og de bestaae allerede i et ikke ubetydeligt Antal. Jeg veed ikke med Visshed, hvormange der er af dem, men jeg har hørt sige, at ifjor var der omtrent 50; om der er flere eller færre nu, veed jeg ikke, men ialfald findes der da et temmelig betydeligt Antal. Jeg har imidlertid Indtrykket af, at idetmindste enkelte af disse Skoler opføres ialfald ikke alene for at fremme Dplysningen, men tillige som en reen Pengespeculation af Personer, der derved maaskee ville see at komme i en af de saakaldte frie Livsstillinger. De drage i Reglen Bøndestanden med sig dertil ved Actiesamling, og opnaae saaledes den fornødne Sum til at faae en saadan Skole oprettet for. Og det er ikke urimeligt, at Bøndestanden gaaer med til at gjøre nogen Opoffrelse for at faae en saadan Anstalt, da det er klart, at den mere og mere føler, at den selv mangler den ønskelige Dplysning, og derfor gjerne vil see, om muligt, at blive istand til at faae Indretninger, hvortil den kan sende sine Sønner hen, for at de kunne blive oplærte paa en saadan Maade, at de kunne virke som gode Borgere i den Stilling, hvori de i Livet blive satte. Men naar nu Staten giver Bidrag til saadanne Indretninger, da sættes der derved et Stempel paa de Skoler, der faae disse Bidrag, som er lig med en Anerkjendelse af, at de maae være gode Skoler. Der er derfor, mener jeg, en Forpligtelse tilstede for Rigsdagen til, samtidig med at den bevilger saadanne Beløb som dem, der her er Tale om, tillige at sikke sig, at Beløbene kun anvendes til Skoler, der drives paa en fornuftig og heldbringende Maade. Desværre seer man jo ikke saa sjældent, at Bøndestanden vildledes i en eller anden Retning; man har de sørgeligste Exempler derpaa. Men mere sørgeligt endnu vilde det være, om man mod sin Villie ved at bevilge et Beløb til en vis Art af Anstalter kom til selv at vildlede denne Stand, og det mener jeg uundgaaeligt maa blive Tilfældet, naar man uddeler Summer til Underviisningsanstalter, uden Hensyn til hvorledes de ere, og uden at vide — det tør jeg sige — det Allermindste om, hvorledes de drives, ja maa-

stee endog til Skoler og Instituter, hvorfra de Elever, der ere komne derind, ikke gaae ud med flere Kundskaber, end de havde, da de kom der, men derimod med ubehdige Ideer om, at de nu ere Højskoleelever og ikke noget Andet, hvorved de desværre — hvad jeg beklager — i mange Tilfælde blive mindre vel skikkede til deres egentlige Livsstilling og maa- stee i større eller mindre Grad komme til at gaae bort fra, hvad de egentlig ere bestemte for. Jeg drager i Tvivl, at der er mere end enkelte af de saakaldte Bøndehøjskoler, hvorom der egentlig kan siges, at de ere gode, men dog have, saavidt jeg veed, ialfald de fleste af dem faaet Understøttelse af de Summer, der hidtil have været bevilgede i dette Diemed. Jeg tvivler ikke om, at den ærede Underviisningsminister søger at skaffe sig ialfald nogle Dplysninger om, hvorledes disse Skolers Tilstand er, inden han tilstaaer dem Understøttelse, men jeg drifter mig til at paastaae, at de Dplysninger, der ere blevne søgte om dem enten af Ministeriet eller af Skoleraadene, have været alt andet end fuldstændige, og at de ikke have været istand til at levere et fuldstændigt Beviis for, at Skolerne drives paa en heldig Maade. Det er ved den heromhandlede Bevilling i Finantslovsforslaget sagt, at Summen kan fordeles anderledes end paa den i Loven af 8de Marts 1856 bestemte Maade. Men selv om den ærede Minister ikke vilde fordele det Beløb, der er opført under Bevillingen, paa anden Maade end efter Loven af 8de Marts 1856, nemlig imellem Skoleraadene, saa vilde det dog, mener jeg, være nødvendigt at knytte en Betingelse til, nemlig den, at den bevilgede Sum ikke maatte tildeles nogen Skole, uden at der var nogen Garanti for, at den vedkommende Skole var af en saadan Natur, at man burde understøtte den. Det er klart, at for flere af disse Skolers Vedkommende bevilges Understøttelsen nu aldeles planløst, og det er vistnok en Hovedmangel ved dem, at der aldeles ikke er tænkt paa at forlange Underretning om, hvilken Plan der er lagt for deres Underviisning. Jeg i Forening med tvende ærede andre Medlemmer have derfor tilladt os at stille et Ændringsforslag under Nr. 7, ved hvilket vi dog haabe, at